

GLEDALIŠKI LIST

SEZONA
1924/25

ŠTEVILKA 6
IZDAJA UPRAVA
NARODNEGA
GLEDALIŠČA
V LJUBLJANI

Zahtevajte povsod
čevlje
z znamko

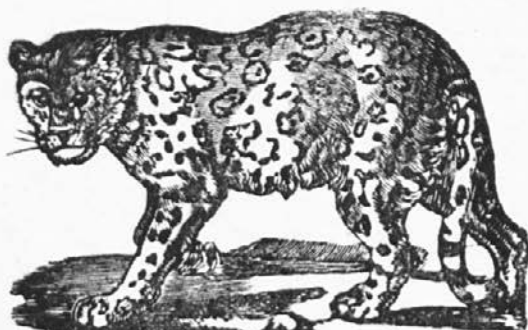
tovarne
Peter Kozina & Ko.
Tržič

Glavna zaloga v Ljubljani, Breg šte. 20
Aleksandrova cesta šte. 1 Prešernova ulica (Seljak)
Podružnica v Zagrebu, Račkoga ulica 3

Filip Bizjak

krznar
Gospodsvetska cesta 13
Kolizej
se priporoča za vsa
krznarska dela.

Velika zaloga vsako-
vrstne kožuhovine.

A. & E. SKABERNÈ

Ljubljana, Mestni trg št. 10

Manufakturna in modna trgovina

Solidna postrežba

Najfinejša svetlobna telesa

za stanovanja, vile, banke, bare, kina itd. kakor:

lestence, namizne in stoječe svetiljke itd. itd.

v vsakem poljubnem slogu, tudi po doposlanih načrtih, izdeluje v
kovini, lesu, svili, steklu itd. edina jugoslovenska

Svetlobna industrija „VESTA“.

Naročila samo na atelje „VESTA“, Ljubljana, Kolodvorska ul. 8/I.

SPORED.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Torek,	25. novembra	Zaprto.	
Šreda,	26. "	Zora, dan, noč	Red F
Četrtek,	27. "	Šestero oseb išče avtorja .	Red C
Petek,	28. "	Zaprto (glavna vaja).	
Sobota,	29. "	Zaprto (generalna vaja).	
Nedelja,	30. "	Sumljiva oseba	Izven
Ponedeljek,	1. decembra	Veronika Deseniška , slavnostna predstava v proslavo Narodnega praznika	
Torek,	2. "	Zaprto.	
Šreda,	3. "	Veronika Deseniška	Izven
Četrtek,	4. "	Zora — dan — noč	Red B
Petek,	5. "	Moč teme	Red A
Sobota,	6. "	Šestero oseb išče avtorja .	Red F
Nedelja,	7. "	Ob 3. uri pop. pri znižanih cenah Firma P. B.	Izven
		Ob 8. uri zvečer Veronika Deseniška	Izven
Ponedeljek,	8. "	Ob 3. uri pop. pri znižanih cenah Mogočni prstan .	Izven
		Ob 8. uri zvečer Sumljiva oseba	Izven

OPERA.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Torek,	25. novembra	Netopir	Red A
Šreda,	26. "	Zaprto.	
Četrtek,	27. "	Carjeva nevesta	Red D
Petek,	28. "	Zaprto (generalna vaja).	
Sobota,	29. "	Jenufa	Red E
Nedelja,	30. "	ob 3. uri popoldne Netopir	Izven
Ponedeljek,	1. decembra	Zaprto.	
Torek,	2. "	Jenufa	Red F
Šreda,	3. "	Zaprto.	
Četrtek,	4. "	Lopudska sirotica	Izven
Petek,	5. "	Netopir	Red D
Sobota,	6. "	Rusalka	Red C
Nedelja,	7. "	Ob 3. uri pop. ljudska predstava pri znižanih cenah Gorenjski slavček	Izven
Ponedeljek,	8. "	Jenufa	Izven

*Slavnostna predstava na praznik narodnega
ujedinjenja.*

Veronika Deseniška.

Tragedija v štirih dejanjih s prologom (sedmih slikah).

Spisal Oton Župančič.

Režiser: O. ŠEST.

Herman II. Celjan	Levar
Friderik II., njegov sin	Rogoz
Jelisava Frankopanka, Friderikova žena	Marija Vera
Vitez Jošt Soteški	Povhè
Vitez Ivan Sevnčan	Drenovec
Nerad, oskrbnik v Krškem gradu	Plut
Brigita, } Jelisavini dvornici {	Juvanova
Geta, }	Vera Danilova
Hermanov kancelar	Gregorin
Friderikov pisar	Peček
Pravdač	Kralj
Bonaventura	Putjata
Deseniški gospod	Lipah
Veronika, njegova hči	Šaričeva
Sida, njegova sestra	Medvedova

Dvorniki in dvornice, spremstvo, sluge, straža. — Godi se leta 1422. — Prvo dejanje na Desenicah, drugo, tretje in četrto v Krškem gradu, peto v Gornjem Celju.

Po tretjem in po četrtem dejanju daljši pavzi.

Osnutke za dekoracije po zamisleku režiserjevem izvršil akademski slikar A. Bucik. Dekoracije naslikal mojster Skružný. Kostume izdelala gledališka krojačnica. Godbo zložil A. Balatka.

===== Priporoča se delikatesna trgovina =====

FRANC KOS, Ljubljana, Židovska ul. 5

Izbera raznovrstnih specijalit

Primerna Miklavževa
in božična darila

Cene nizke
Postrežba točna

Šestero oseb išče avtorja.

Komedija v zarodku. Spisal Luigi Pirandello.

Poslovenil Ivo Šorli.

Režiser gledališča	Šest
Člani gledališča {	Levar
	Danilo
	Drenovec
	Gregorin
	Cesar
	Medven
Članice gledališča {	Rogozova
	M. Danilova
	V. Danilova-Balatkova
	Ježkova
	Juvanova
Inspicient	Rakarjeva
Suflerka	Smerkolj
Odrski mojster	Povhetova
Razsvetljajč	Leben
Rekviziter	Premk
Vratar	Košič
	* * *

Osebe, ki iščejo avtorja:

Oče	Rogoz
Mati	Wintrova
Pastorka	Nablocka
Sin	Skrbinšek
Deček	* *
Deklica	* *
Gospa Pacetova	* *
	Medvedova

Vrši se podnevi na pozornici dramskega gledališča.

Najlepše najcenejše slovito

angleško sukno za obleke ima

DRAGO SCHWAB v Ljubljani

Jenufa.

Opera v treh dejanjih. Po drami Gabrijele Preissove, iz moravskega kmečkega življenja. Uglasbil Leoš Janaček.

Dirigent in režiser: A. BALATKA.

Stara mati Burja	Ropasova
Laca Klemen, } polbrata, vnuka { . .	Banovec
Števa Burja, } matere Burje { . .	Kovač
Cerkovnica Burja, vdova in snaha matere Burje	Thierry-Kavčnikova k. g.
Jenufa, njena pastorka	Vanečkova
Mlinarski hlapec	Šubelj
Rihtar	Zupan
Rihtarica	Erklavčeva
Karolka, njiju hči	Korenjakova
Barena, dekla v mlinu	Koreninova
Jano, pastirček	Ribičeva
Tetka	Šebrova

Rekruti, muzikanti, mlinarski posli, dekleta, vaščani in vaščanke.

I. dejanje pred Burjevim mlinom, II. in III. v sobi pri cerkovnici.
Med I. in II. dejanjem preteče pol leta, med II. in III. dejanjem
dva meseca.

Prvič proizvajano 21. januarja 1904. v Brnu, v Narodnem gledališču v Pragi 26. maja 1916.

VSEBINA. I. dej.: Jenufa je pastorka stroge in odločne cerkovnice Burjevke. Zaljubila se je v lahkomišelnega in vihravega bratranca Števo ter se mu vdala. Števina ljubezen pa je hladna. Ker se vrne z nabora pijan, zahteva mačeha Burjevka, da sme poročiti Jenufo le pod pogojem, če se vse leto ne opije. Na Jenufo misli pa tudi resnejši in globlje čuteči Laca. Ker ve, da se je zaljubil Števa le v lepo Jenufino lice, razreže v razburjenju Jenufi obraz.

II. dej.: Burjevka skriva Jenufo, ki rodi Števi dečka. Ljudem pravi, da jo je poslala na Dunaj služiti. Števo prosi, naj vzame Jenufo. Števa uide. Mačeha pove nato vse odkritosrčno Laci, ki svatbo odkloni, ker noče Števinega otroka. Zato vrže mačeha otroka pod led, pastorki pa pove, da je dobilo dete vročino ter umrlo naravne smrti.

III. dej.: Cerkovnica pripravlja svatbo Jenufe z Laco. Pred odhodom v cerkev pa završi med ljudmi poročilo, da so našli pod ledom mrtvo dete. Burjevka prizna ljudstvu svojo krivdo. Odvedejo jo na sodišče. Jenufa spozna, da je ljubezen Laca prava. Skupaj pojmeta v svet, kjer hočeta pričeti novo življenje.

Lopudska sirotica.

Opera v treh dejanjih. Spisal Milan Ogrizović.

Uglasbil F. S. Vilhar - Kalski.

Dirigent: N. ŠTRITOF.

Režiser: P. DEBEVEC.

Vlaho,	} bratje, ribiči	{	Zupan
Niko,		{	Cvejić
Ivo,		{	Mohorič
Mara, njih sestra			Rozumova
Knez Lodoviko			Jiranek
Don Mavar			Zathey
Marija Orsola			Thierry-Kavčnikova k. g.
Prva devojka			Ribičeva
Druga devojka			Jeromova
Mornar			Perko

Nune, redovniki, mornarji in ljudstvo.

Prvo dejanje: pri ribičih na Lopudu, drugo dejanje: v samostanu na Lopudu, tretje dejanje: na obali otoka sv. Andreja.

Čas: okrog 1580.

VSEBINA:

I. dejanje. Mara je pripravila večerjo svojim trem bratom. Tesno ji je pri srcu, ker skriva svojo ljubezen do kneza Lodovika. Njeni bratje Vlaho, Niko in Ivo so preprosti ribiči in bi nikdar ne dovolili, da bi se sestajala s knezom. Vlaho in Ivo, ki še ne verjameta v obdolžitev Nikovo, jo zagovarjata, končno pa se tudi ta dva zrušita pred dokazi Nika, ki pripelje dvoje deklet, ki sta celo videli, kako sta se Mara in knez Lodoviko objemala. Vlaho jo preda narodnemu sodu, ki iztrga potem Mari javno znak njenega devištva, tako zvano »deviško kapo«² z glave in jo pogazi. Potem se zateče ubogo dekle k Donu Mavarju, opatu, ki jo tudi sodi in zopet vrne po nedolžnem obsojeni njeno čast, njeno kapo.

II. dejanje. V samostanu. Don Mavar je ukazal, da gre Mara proč od svojih bratov v samostan, dokler se ne poroči s knezom, o katerem vé samo dobre stvari in ne dvomi, da bo še srečna. Lodovikova sestra Marija Orsola sprejme Maro v svoje zavetje in ji tudi razodene, da je njen ljubljeneц knez Lodoviko brat Marije Orsole in da jo večkrat obišče. Toda tudi Niko, najhujši izmed bratov, je prišel v samostan po sestro. Ali naj se poroči Mara z njegovim prijateljem ali pa naj postane nuna. — Lodoviko pa poseti svojo sestro in najde v samostanu tudi Maro. Dogovorita se, da odideta v naslednji noči na otok sv. Andreja, kjer ju pater Mavar poroči. Lodoviko pa, da ji bo dajal znamenja z ognjem.

III. dejanje. Don Mavar pričakuje s svojimi menihi prihod Lodovika. Mornarji pridejo, pripravijo ogenj na ladji, ki naj kaže Mari pot do otoka. Toda tudi Niko je dajal Mari znamenja, poslal tudi čoln po Maro. Lodoviko uvidi, da je Mara izgubljena, ako ne pride takoj pomoč. Urno odpošlje mornarje s čolnom, med njegovimi in Nikovimi mornarji pa se vname boj. Mara skuša uteči in skoči v morje, hoteč preplavati k izvoljencu. Lodovikovi premagajo Nikove mornarje in rešijo tudi Maro. Vendar prepozno. Mara je tako oslabela, da v Lodovikovih rokah umrje.

Rusalka.

Lirična pripovedka v treh dejanjih napisal Jaroslav Kvapil,
uglasbil Ant. Dvořák, poslovenil F. Marolt.

Dirigent in režiser: F. RUKAVINA.

Princ	Jiranek — Kovač
Tuja knežna	Thalerjeva
Rusalka	Rozumova — Vanečkova
Povodni mož	Betetto
Čarovnica	Sfiligojeva
Logar	Mohorič
Kuharček	Ribičeva
Prva gozdna vila	Korenjakova
Druga gozdna vila	Šebrova
Tretja gozdna vila	Ovsenikova
Lovec	Perko

Spremstvo princa, gostje, gozdne vile in rusalk.

VSEBINA. I. dej.: V toplem večeru, ko rajajo gozdne vile, sedi Rusalka na vrbi in toži mesecu in povodnemu možu o svojem hrepenenju za princem. Zeleni povodnjak jo svari pred ljudmi, katerim ne moreš ničesar verjeti, Rusalka ga ne posluša in prosi čarovnico pomoči. Ta izpremeni Rusalko v deklico — človeško bitje — toda preklestvo večnega molka jo spremlja v novo življenje . . . Če pa bi se vrnila, ne sme več v družino rusalk, temveč se izpremeni v smrtonosno luč, blodečo po močvirju. — Princ pride na lov in najde v gozdu to krasno nemo bitje, jo vzljubi in jo odpelje v svoj grad.

II. dej.: Princ čuti mrzlo tega čudežnega bitja in ne pojmuje ljubezni svoje mrzle krasotice. Tuja kneginja ga ščeva proti njej, kuharček in grajski logar šepetajo o nji čudne stvari . . . Princ podleže vsem tem intrigam in zavrže Rusalko. Ona se vrne k povodnemu možu in v svoj rodni gozd.

III. dej.: Preročanska kletev čarovnice se uresniči . . . Slutnje povodnega moža ravnatoko . . . Rusalka prinaša smrt vsakomur, ki pride do nje. Princ hira od hrepenenja po njej . . . čarovnica zapodi logarja in kuharčka, ki sta prišla iskat leka za bolnega princa . . . Končno pride, od čudne moči gnan, princ sam v gozd in umre v naročju Rusalk.

Manufakturna trgovina FABIANI & JURJOVEC

Ljubljana, Stritarjeva ulica 5

Točna in solidna postrežba.

Cene zmerne.

Kako je nastala Veronika.

(Neurejeni fragmenti iz pomenkov z avtorjem.

Napisano po spominu.)

Tako nekako mi je pripovedoval avtor:

— Z dramatskim oblikovanjem sem se pričel baviti rano, menda že kot četrtošolec. Pozneje me je seveda vedno vabila dramatična oblika, kakor lahko razvidiš iz nekaterih odlomkov, ki sem jih pri-

OTON ŽUPANČIČ.

občil. Sicer pa mislim, da je tudi v moji liriki precej dramatičnega elementa, ker je v nji izraz večne borbe in malo ali nič kontemplativnosti. — Ali se pesnitev rodi v lirski ali dramatski obliki, je zgolj slučajnost. Meni je drama prav tako poezija kakor lirski pesem: brez vnanje preračunanosti, rojena iz notranje potrebe, iz obilice slik, čuvstev, izkustev, vsega napona, ki se ti je nabral v duši. Kakor za

liko, tako ni za dramo vnanjih pravil za konstrukcijo; edinole notranji zakon je, ki ji nareka kompozicijo. — Da se nisem lotil že prej večje snovi, so krive razmere malega naroda, ki ne dadó pisatelju živeti za to, za kar je rojen.

*

— Drama je konflikt. Dejanje je po mojem vsak premik čustva, misli, volje, sklepov in odločitev. Dejanje je tedaj meni predvsem notranje dogajanje, ne vnanje. Zato se mi zdi, da je v moji Veroniki za eno dramo preveč dejanja. Če bi se snovi lotil danes, bi napisal samo iz te snovi dve drami: eno Veronikino, drugo Jelisavino.

*

— Ali sem nameraval napisati historično dramo? Hotel sem dati duševno dramo. Vsa historija je samo ozadje. Veroniko sem mogel napisati šele tedaj, ko so mi srca teh oseb zatrepetala v današnjem, mojem ritmu.

*

— Veroniko sem pričel pisati v Kamniku. Ko mi je snov oživela, so mi seveda takoj pričeli skakati iz glave posamezni prizori, slike in osebe. To je bilo še v Ljubljani. Pa sem se krotil in se namenoma vzdrževal od pisanja, dokler nisem bil na počitnicah popolnoma neoviran in prost. Ko sem omočil pero za Veroniko, sem hotel dati pčetično delo v dialogu; ali bo to delo drama ali ne, tega takrat nisem vedel. Zaupal sem, da bo poetsko delo, drama pa, ako sem dramatik. Ko sem potem na Bledu dovršil tretji akt, sem začutil, da bo delo res drama (v čemer si me potrdil tudi ti, ko sem ti prečital ta tri dejanja). Čim bolj sem delo nadaljeval, tem bolj je v meni rastlo to prepričanje. Zdaj, ko je dovršeno, ne gre več sodba meni.

*

— Za Veroniko bi hotel nadaljevati Celjane in razplesti slovensko zgodovino prav do kmečkih puntov. V nizu dram nameravam pokazati rojstvo in razvoj slovenske duše. Tudi vsega mojega dela in zlasti moje pesmi zmisel in pomen je, roditi slovensko dušo in slovenskega človeka. To slovensko dušo, očiščeno, sem v Veroniki obrisoma načrtal v osebi Praydača, ki je meni najdražja. Veronika Deseniška z vsemi drugimi osebami je postala samo stopnja na očiščevalni razvojni lestvici slovenske duše. — Ko dovršim to delo, se vrnem nazaj, k začetku, k oblikovanju sv. Heme, slovenske svetnice. Zanimivo je namreč, da se je slovenska ženska že davno rodila, v času, ko se moški še ni mogel roditi. Prvi zgodovinski slovenski mož

ZAJUTRKOVALNICA

ZAJUTRKOVALNICA

T. MENCINGER

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 43

PRISTNA VINA!

NIZKE CENE!

— sveta, čista duša — je zame graščak Ložar, malo znana osebnost iz kmečkih puntov. A med načrti in izvršitvijo preteče pri nas ponavadi dosti vode, ki včasih vse odplavi.

*

— Sprva sem nameraval napisati Veroniki še Epilog, ki bi ga ne dal vprizoriti z Veroniko, temveč mogoče zase. Epilog bi bil zgrajen po narodni pripovedki, kako se je Friderik po Veronikini smrti na poti v Rim sestal s Heričem in sta si potem odpustila. Zato in pa, da vrže nekaj luči na prejšnje življenje Friderikovo, je Herič v Veroniki epizodno omenjen. — Iz tega epiloga nastane najbrže cela drama: «Friderik-romar».

*

— Veronika je nastala navidez slučajno, pravzaprav pa, kakor vsako umetniško delo, iz notranje potrebe. — Bilo je l. 1922., ko me je tedanji intendant g. prof. Juvančič kot dramaturga opozoril, da bi kazalo proslaviti jubilej tridesetletnice slov. gledališča. Menil je, da bi se na novo naštudirala Jurčičeva Veronika Deseniška, s katero so Slovenci l. 1892. otvorili svoje gledališče. Vzel sem Jurčiča v roke, a videl sem, da bi bilo treba to delo, ki ga je napisal na smrt bolni pisatelj, ne da bi ga bil utegnil dovršiti, preveč popravljati ali pa — še bolje — napisati na novo. Do nameravane proslave ni prišlo, jaz sem Jurčičevo Veroniko odložil in nisem več mislil nanjo. Lansko leto koncem sezone pa me je nenadoma pričela snov vabiti. Vzel sem v roke Valvazorja, Celjsko kroniko, Megiserja, Aeneja Silvija zgodovinske spise in korespondenco in kar sem pač mogel dobiti o tisti dobi. Čital sem, polagoma je oživel v meni čas in so se iz njega izločale osebe. Zagledal sem «nesrečno lepo» Veroniko (kakor ji pravi Valvazor in sem jaz spočetka nameraval krstiti svoje delo), grofa Hermana in vso rodbino Celjanov. Videl sem idejno, da bi bil ta mogočni rod na našem teritoriju kot protiutež Habsburgovcem ustvaril jugoslovansko državo. Ne zavedno — pač pa via facti. Začutil sem, kako je snov Celjanov svetovna in obenem eminentno narodna, ne samo politično, marveč tudi pesniško-tradicionalno. Kralj Matjaž v naši narodni pesmi — to so naši Celjani, ki so v nji izgubili ime, a dali ogrskemu kralju svoj značaj. Ko sem čital brezbožni epitaf, ki si ga je baje sestavil Friderik, sem videl, kako bistro je naš narod gledal, občudoval te silake in — jim odpuščal. Jasna mi je bila vez med Friderikovim nagrobnim napisom in poslednjimi besedami kralja Matjaža:

«Bog daj tol'ko zdravja meni,
da bom v vas šel k lepi ženi.»
Te besede še ni izrekel,
pot mrtvaški je pritekel.

Nerad v moji Veroniki je zastopnik tega naroda, ki Celjane gleda, jih občuduje, jim vse odpušča in o njih pesmi poje. Tega Friderika jaz v svoji drami nisem pokazal; v mojo dramo je prišel v fazi, ko ga je Veronika poblažila, mu s svojo ljubeznijo pomirila besno kri in raz-

vratne strasti. A celó zdaj — očiščen po tej svoji in njeni ljubezni — ne more ukrotiti in zatajiti svojega rodu. Iz ljubezni do Veronike je pripravljen na zločin. In ob sklepu, po smrti Veronikini, se zopet strahoma zave svoje prave prirode, ko vzklikne, da ga je «brezna v sebi strah». Jošt pa — Friderikov drug in zmanjšani dvojniki — prinaša na oder ne le v besedah, temveč s svojim značajem senco in slutnjo prejšnjega Friderika. Friderika, kakršen je po smrti Veronike, hočem pokazati v nadaljni drami.

Vse to: ta sila, ta elementarnost Celjanov me je, kakor svoj čas slovenski narod, zgrabila, da sem zapel pesem o njih. Čutil sem se potomca in dediča starih narodnih pevcev slovenskih, ki so prikazovali in ne sodili!

Tako nekako je nastala moja Veronika.

Fran Albrecht.

Paberki ob Veroniki Deseniški.

Samo forma te otme smrti.

Chateaubriand.

Josipina Turnograjska-Tomanova, Frankolski, Jurčič, Župančič so jo oteli pozabe in Novačan jo tudi še rešuje. Župančičeva mojstrska forma bo spasila njo kakor tudi vse one, ki so se bavili z njeno usodo. Forma? To je vendar dvoumna beseda. V gledišču, kjer se odtenki po navadi izgubé, pride samo zvonka krepkost občinstvu do ušes. Corneille je to dobro vedel. Njegove lapidarne replike so vzor odrskega sloga. Da bi ga gotovo razumeli, ponavlja Molière često po dva-, trikrat isto reč: od 6 ali 8 stihov semtertja samo dva kaj zaležeta, z ostalimi mašili se zadelajo vrzeli, med katerimi razmišljaš o jedru. Župančič je seveda bolj zgoščen, kar ustreza našemu malemu odru. Drugače pa je ponavljanje zgolj za oznako kake osebe, n. pr. gostobesednega pravdača:

Pravdač:

Poslušajte me dobro, jasni knez:
sodišče nepristransko je ne more
obsódi.

Herman:

Ne, če je čarodejka?

Pravdač:

Jaz sem jo gledal z nepristranskimi,
neprizadetimi očmi...

Ozvaldov slavospev na „Veroniko“ v 10. številu letošnjega Ljubljanskega Zvona potrjuje teorijo Benedetta Croceja, ki pravi, da je

„ORIENT“, družba z o. z., Ljubljana

Tovarna oljnatih barv, steklarskega kleja, lakov in
firneža - Zaloga pleskarskih in slikarskih potrebščin

v umetnosti vsebina istovetna z obliko. In Župančičeva mojstrovina odpira v malem toliko razgledov na vse strani, da bodo mnogi ostali neopaženi na deskah, ki svet pomenijo. Čitajoč ob tihem večeru boš dojel mnogo potankosti, ki so ti poprej ušle: tako se ti je zgodilo ob tajinstvenih Maeterlinckovih umotvorih.

Slast je čuti avtorjevo govorico, ki je tako domača. Vsi krsti! za pet ran! malokomu gredo taka pristna rekla tako nepazoma, neslutoma izpod peresa. Poslušamo jih še, „kadar nam raste volna iz ušes“. Domača gruda sili na dan, ko Hermana zamenjamo z Jermanom, kakor smo iz nepazice naredili Jeleno iz Helene, Jelisavo iz Elizabete, jetiko iz hektiké, kakor nam je tič Bogdal prinesel Bedrika in Bricka in dušo bédriško namestu Friderika. Iz domiselne glave je preproga „samoleta“ in meč plamenec in zamedvediti se in brezodzivnost in smrtilo, kakor evfemistična dremôta za strup, kakor tudi: vse je pih in puh, katera iskra se razzvezdi? in mačji smuk, zibek val, tiholazec, novorojenče, salomonstvo itd. Pa kaj bi modrijanil? Sam neologizem svirilisiti (svirati, lira) bi spravil v zamik pristaša Rimbaudone in Ghilone teorije o slišanju barv, o gledanju glasov. Bela Krajina je dala beno (80, bedak), zakrležiti se, t. j. zakrneti, zakrčljaveti, po tujem zgledu pa je morda prikrojen izraz: v njem je poteza (il a du trait). Povsem tujega blaga je malo: tkanina sasantasem, potem plialt, ki je bil v srednjem veku vrhnja suknja za moške ali ženske in ga od 10. do 13. stoletja nahajamo na Francoskem pod oblikami: blialt, bliaut, bliaud ali blaude, potem akmardi, ki se istoveti z madjarskim baržunom ali grškim žametom, onomatopetski lovski klic halali in postila, t. j. razlaga evangelijev, imenovana po prvi vrstici: post illa tempora itd.

Med namigavanji je najjasnejše mesto o mladi Zori, ki jo kraljevič vabi iz grada, odkoder pa mladenka nikamor ne sme, razen v cerkev, a dobro zastražena. Evo odlomka iz te prastare narodne pesmi, ki jo je zapisal Žakelj-Ledinski:

'Z gradú ne grem, 'z gradú ne smem,
drugač ko k sveti maši grem;
pa sami it' mi ne dadé,
me vselej dobro var'vaje:
pred menoj mojšker* gre devet,
za mano hlapcev gre deset,

Na stranéh gresta brata dva,
obá lepa, oba mladá,
oba risance ímata,
de mène Zôro varjeta;
pavov dvanajst pa nad menó,
perote svitle zgrinjajo,
mí hladno senco delajo ...

Župančič ne zameta besedne igre: Pleterje opleteno kot nevesta; Bistra — vsa bistra; Zajček pa bo dvignil ušesca v zrak in bo pred Bogom in ljudmi kozolček stal (57). Ali pa se zaveda Herman, da

* vzgojiteljic, družabnic (magistra).

Papirna trgovina Ivan Gajšek, Ljubljana, Sv. Petra cesta 2

Fini pismeni papir v kartonu in mapah, umetniške razglednice, vedno nove, fini notezi, poezije, albumi

Primerna darila za Miklavža, Božič, Novo leto

je izgovoril učeno besedno igro v stihih: „in naše lepo Celje za vso bodočnost na nebo pripel“? Celje - latinsko Celeja, nebo - caelum. Prim. tudi: zdaj smo izcela. Zdaj je Celje skup (72). Ni Celje lepo ime? Z zvezdami na nebu zapisano (151). Ali pa to: Bedrik še spi? Ne, Jošt, Bedrik bedi (66).

Kako nazorni in slikoviti verzi so takile: „Péstuj svoj podgròm, glej ples izza peči in z berglo tolci takt“ (13). Cele trope neobrabljenih tropov in figur bi človek nabral v peterodejanki: Moja kri ne plapola slepó v zeleno strast (11), priženil si pelinasto primorje (61), zelo vam ga zlatim (71), Celje se je strnilo kot grozd, ki ne spusti nobene jagode na tla (71), Sava in cesta kosata se v daljo (75), si mu povedal, da sem lastna senca, ki raste vidoma v večer in mrak, čimbolj se niža solnce? (165), zdaj jo prepljusne upanje, zdaj strah (81), z vedno razprtimi, drhtávimí je nozdrvmí zver v meni hrzala, izpodbadala me v nov in nov razvrat (149). Učinkovité se mi zde zlasti antiteze: Nič ni s poskokom več — poklèk, poklèk! (14), Fr.: Oče, saj veš: kakor pač moreva. H.: kakor pač morava, bi rekel prav (61), Fr.: Ta vest je vrtoglava, J.: Pa stoji (130) in dr.

Kadar se ponatisne knjiga slovenskih aforizmov, se obogati z mnogimi krilaticami iz Veronike Deseniške:

In naša misel gre skoz božja sita: kadar je presejana, kaj ostane (12), Plamenu v sebi nihče ne ubeži, dokler ne strne z drugim se plamenom (29), kdor je s prijateljem, je kakor sam (64), dobrota ne izbira in ne loči, deli se kakor sonca zlati kruh (82), Med nama je samo čista resnica: resnici pa ni treba oproščenja (104), a malin meljé, kar se mu naspè, in sel prenaša, kar se mu naprti (115), Najtišje želje so najbolj nestrpne (122), noč je najboljša svetovalka (132) itd.

A. D.

O. Š.:

Scena za „Veroniko Deseniško“.

(Osnovna misel.)

„Veronika Deseniška“ stoji kot mogočen gotičen Dom s stoterimi stolpi in stolpiči... Veliki, majhni, goli in obdani s strukturo... To je osnovna misel scene za dramo. — Vsa okolica naj bo tih, nevsiljiv ornament, ki obdaja besedo, tih, a važen statist, ki mora poznati mejo...

Možnosti za sceno v „Veroniki“ je nebroj. Igrana je lahko v historičnem obilježju, z gotskimi okni, pogledi na Celje, Krško, z vso navlako resničnosti starodavnih gradov... Igrana je lahko v mirnih zastorjih, brez iluzije prostornosti, da živi in vibrira samo

Najmodernejši salon za dame in gospode

EMIL NAVINŠEK

šef vlasuljar slov. opere in drame v Ljubljani

Izposojevalnica gledaliških lasulj in potrebščin

beseda . . . Pred sivo visoko steno se lahko odigra vsa „Veronika“ — ta stena ima odelana vrata, okna, kot se jih rabi ali ne rabi . . .

In še mnogo načinov je — vsi so lahko dobri.

Združiti barvo in ton! To so sicer profunderne prvine, ter se ne dajo primerjati, pač pa jih lahko združimo v drugem pravcu. Kot dva studenca, ki izvirata na enem griču, pa tečeta vsak v svojo lastno smer.

In tako mora biti. Gledalec naj ne ohrani v spominu slike odra, pač pa naj sprejme vase vso pesnitev — in to ohrani.

To je naloga — od njene realizacije je odvisno, da zaživi pesnikova beseda v cvetoče življenje in da se misterij uresniči, da se srečata genij pesnikov in gledalec z onim svetim trepetom, ki daje gledališču ceno od vekomaj.

Fr. S. Vilhar.

Fr. S. Vilhar, sin Miroslava Vilharja, je svoje moči skoro izključno posvetil hrvatski muziki, kakor je Jenko srbski, le da je poslednji nastopil bolj pomembno. Fran Vilhar (rojen l. 1852. v Senožčah) je služboval v raznih krajih na Hrvatskem, zadnje čase pa biva v Zagrebu.

Fran Vilhar ni toliko slovenski komponist kakor hrvatski. Ne le, da je deloval na Hrvatskem, tudi v kompozicijah je čisto hrvatski, medtem ko je bil njegov oče čisto slovenski.

Nekaj pa imata Vilharja skupnega. To namreč, da so se njiju pesmi mnogo pele. V tem prekašata drug drugega. Miroslavove napeve poje ves narod, pesmi Frana Vilharja pa pozna vsak inteligent. (Posebno znan je njegov »Mornar«.)

Od njegovih zborov bi omenil zares lepo skladbo »Kako je srečna lunica«, od samospenov »Ah, zakaj si se mi vdala«, to so dela, v katerih je Vilhar prisrčen, iskren.

»Lopudska sirotica« je ljubljenska Frana Vilharja. To sklepam iz okolnosti, da je v partituro vpisana opazka, kjer pravi, da je »Sirotica« izključno njegova last, katere ni nobenemu prodal in bi je tudi ne hotel prodati. Razen tega smatra skladatelj »Sirotico« za najboljšo jugoslovensko opero, o čemer se bo občinstvo lahko prepričalo.

Na toaletni mizi vsake dame naj služi kot okrasek najboljša in najstarejša originalna **KOLINSKA VODA** z zaščitno znamko

Johann Maria Farina, gegenüber dem Jülichs-Platz,

ki si je tekom enega stoletja pridobila in obdržala svoj svetovni sloves. Dobiva se v vseh drogerijah in parfumerijah.

Zastopstvo za Slovenijo v drogeriji „Adrija“, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 5.

Ravno deset let je poteklo, odkar so »Sirotico« dal v Zagrebu. Opero je dirigiral M. Sachs in časopisje je noviteto sprejelo zelo pohvalno in laskavo. Število predstav sicer ni bilo veliko, bržčas iz enostavnega razloga, da je tedaj izbruhnila vojna in so vsi morali v vojakе, zato pa se je zanimanje za to delo preneslo v Ljubljano, kjer se je opera naštudirala.

Bilo bi dobro, da je kritika s to opero odkritosrčna in brezobzirna, tako da pridemo na jasno o končni vrednosti tega za pevce ponajveč zelo hvalevredno pisanega dela.

Marij Kogoj.

Celjski grofi.

(Iz Orožnove »Celjske kronike«. Izpiski iz VI. dobe: Od povzdige saneških gospodov v grofovski stan do smrti poslednjega celjskega grofa. Od leta 1341. do 1456.)

- 1341 ponedeljek po beli nedelji je v Monakovem cesar Ljudevit IV. po privoljenju in priporočitvi vojvode Alberta II. Friderika Saneškega radi njegovih številnih zaslug povzdignil v grofovski stan in ga imenoval grofom Celjskim.
- 1359 9. avgusta je umrl grof Friderik I. Imel je dve ženi. Prva je bila Ana, hči vojvode Ivana Saksonskega . . . Druga žena je bila Dietmunda pl. Walsee, ki mu je rodila dva sina: Ulrika in Hermana.
- 1360 petek pred cvetno nedeljo sta bila celjska grofa Ulrik in Herman v Ljubljani, kamor sta spremljala vojvodo Rudolfa II.
- 1362 3. julija je nadvojvoda Rudolf celjskim grofom Ulriku I. in Hermanu I. za njune zveste službe do smrti prepustil žida Hadžima z ženo in sinom vred. Hadžim in Mužen, ki se imenujeta celjska žida, sta potem pobegnili. 9. aprila 1397. je vojvoda Albreht potrdil, kar sta grof Ulrik Celjski in korneuburški žid Iserlein razsodila glede teh dveh begunov.
- 1362 26. avgusta je na Dunaju nadvojvoda Rudolf pismeno obljubil, da hoče grofu Ulriku Celjskemu, dokler je ta glavar na Kranjskem, vse stroške povračevati.
- 1365 6. decembra je vojvoda Albreht celjskim grofom podelil krvavo sodbo v njihovi grofiji.

Najugodnejši nakup igrač in primernih daril za Božič in Novo leto

pri tvrdki

Vaso Petričič nasl. J. Samec

Ljubljana, Mestni trg št. 21.

- 1368 23. junija je vojvoda Albreht zastavil celjskim grofom Slovensko Bistrico za 900 goldinarjev, katera sta imela grofa dobiti za svojih 90 konjenikov, ki so spremljali v Rim cesarja Karla IV.
- 1368 26. julija je umrl celjski grof Ulrik I.
- 1369 na sv. Ožbalda dan je grof Herman I. Celjski določil minoritom v Celju vsako leto po 52 vaganov pšenice in rži — vsake po pol —, 200 vedric vina in za obleko 24 mark vinarjev. Za to ustanovo so morali minoriti vsako leto sv. maše opravljati.
- 1372 To leto je cesar Karol IV. v Bernu celjske grofe s pismom od 30. septembra vnovič povzdignil v grofovski stan. Cesar Karol ni hotel Ludvika IV. za cesarja pripoznati, zato mu menda tudi poprejšnja povzdiga Celjanov ni veljala. Meja celjske grofije je tedaj šla od Saneka do Gornjega gradu, od tod do Šoštanja, potem pa blizo mimo Vojnika dol do Gabernika; od Gabernika gor mimo Celja do Ojstrovca in zopet do Saneka. Na dolgost je imela grofija 10 milj, na širokost pa po 3 in 4 milje.
- 1372 22. oktobra je bil grof Herman Celjski v Wr. Neustadtu predsednik razsodnikov, ki so razsodili prepir radi ogrske in avstrijske meje.
- 1373 ponedeljek pred Jurjevim je v Celju grof Herman I. h kapeli, ki jo je sezidal na pokopališču v Jurkloštru, ustanovil desetine za večno luč in mašo, ki naj se za njega, za njegovega bratiča Viljema in za njegov zarod tu na večno opravlja.
- 1376 se je grof Herman I. Celjski s svojim sinom Hermanom in bratičem Viljemom I. podal na Prusko v križarsko vojno.
- 1385 21. marca je na Dunaju umrl celjski grof Herman I. Pokopali so ga v Celju v minoritski cerkvi. Njegova žena Katarina, hči bosanskega kralja Štefana I., Tvrdka, mu je rodila dva sina: Ivana († 1372) in Hermana.
- 1390 je vojvoda grofu Hermanu Celjskemu, deželnemu glavarju na Kranjskem, poslal patent, po katerem je bilo prepovedano morsko ali kranjsko sol dalje voziti kakor po gorenji cesti do Ljubelja, po srednji do Kaplje na Koroškem in po spodnji do Slovenske Bistrice na Štajerskem.

„KOLIZEJ“

oprema stanovanj, d. z o. z.

Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 13

Pohištvo Tapetništvo

Celotna notranja oprema

- 1391 Okoli tega leta je grof Herman Celjski, deželni glavar na Kranjskem, v Ljubljani sezidal pred špitalskimi mestnimi vrati cerkev v čast Marije Lavretanske, in sicer tam, kjer je poprej stala cerkvena sv. Martina.
- 1392 se je celjski grof Viljem I. v vojsko zoper Turke namenil, je prišel do Dunaja in tam umrl 19. septembra 1392. Pokopali so ga v celjski minoritski cerkvi.
- Njegova prva žena je bila Elizabeta, hči grofa Majnrada Goriškega, druga pa Ana, hči poljskega kralja Kazimirja II. S poslednjo je imel hčer Ano, ki se je februarja 1401. poročila s poljskim kraljem Vladislavom I., bila v Krakovu 1402 kronana in tam umrla 21. marca 1416.
- 1392 na Male Gospojnice dan je z Dunaja vojvoda Albreht dežel-nemu glavarju na Kranjskem, grofu Hermanu Celjskemu, ukazal, da ne sme nihče soditi ljubljanskih meščanov razven samo njihovi sodniki.
- 1395 meseca februarja so bili celjski grofi na deželnem zboru v Križevcih na Hrvaškem, kjer so potrdili ogrskega kralja Sigismunda za hrvatskega in slavonskega kralja.
- 1396 je šel celjski grof Herman II. s kraljem Sigismundom na vojno zoper Turke. Ta vojna je bila za kristjane nesrečna. 28. sep-tembra 1396 so Turki kristjane pri Nikopolju na Bolgarskem tako krvavo pretepli, da jih je le malo nazaj prišlo. Kralj Sigismund in Herman II. sta v barki po Donavi in Črnem morju v Carigrad pobegnila in se odtod zopet domov vrnila.
- 1397 sredo pred sv. Lucijo je vojvoda Viljem ukazal Hermanu II., da ne sme Ljubljančanom braniti, iz gozdov les jemati.
- 1398 9. septembra je kralj Sigismund dal hrvatsko mesto Varaždin celjskemu grofu Hermanu II.
- 1400 Ta čas je bil župnik Janez Sevniški kuhinjski mojster celjskih grofov.
- 1401 23. aprila so neki ogrski velikaši v Budipešti svojega kralja Sigismunda vjeli, ga najprej v Višegrad zaprli, potem ga pa izročili hrvatskemu banu grofu Nik. Gara, ki ga je zaprl v svoj grad Sikloš. Da bi rešil kralja iz ječe, je poslal Herman II. svojega sina grofa Friderika II. na Ogrsko in je Ogrom z mečem žugal, ako ne bodo kralja oprostili. Po prizadevanju celjskih grofov in drugih plemenitašev se je začetkom septembra 1401 kralju ječa zopet odprla. Obvdoveli kralj Sigismund, ječe rešen, je prišel z Ogrskega v Celje in se tu zaročil z Barbaro, naj-mlajšo hčerko svojega rešitelja Hermana II.

J. WANEK

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 19

priporoča najmodernejše obdelane kožuhovalne, kakor tudi barvanje lisičjih in drugih kož; sportne čepice in moške klobuke. Sprejema vsakovrstno kožuhovalno čez poletje v shrambo in v popravilo

- 1410 so ogrskega in hrvatskega kralja Sigismunda izvolili za nemškega cesarja. Zdaj je bila Barbara, hči celjskega grofa, tudi nemška cesarica.
- 1415 20. marca je v Kostnicah celjski grof Herman III. avstrijskega vojvodo Friderika premagal v turnirju, katerega je priredil Friderik zato, da je imel papež Ivan priliko iz Kostnic pobegniti.
- 1420 Od tega leta pa do svoje smrti je bil Herman II. hrvatski in slavonski ban.
- 1421 Od tega leta se je imenoval Herman II.: celjski, ortenburški, sternberški in zagorski grof, ban Dalmacije, Hrvatske in Slavonije, vladar (gubernator) zagrebške škofije in tast cesarja Sigismunda.
- 1422 je umrla (v Krapini?) grofinja Elizabeta, žena grofa Friderika II. Celjskega, hči Štefana grofa Frankopansko-Modruškega-Krškega. Pokopali so jo v Celju v minoritski cerkvi.
- Grof Friderik je od očeta Hermana II. ob ženitvi dobil gradove Steničnik, Samobor, Mehovo, Novo mesto, Kostanjevico in Krško, kjer je po večini bival s svojo ženo. Močno dolžijo grofa, da je sam usmrtil svojo ženo, kajti zaljubil se je v zalo Veroniko, hčerko ubožnega hrvatskega plemiča z Desenic. Brat rajne grofice Elizabete je Friderika radi umora celo na dvoboj pozval; vendar pa se je ta stvar brez boja poravnala.
- 1425 se je grof Friderik II. skrivaj oženil z Veroniko Deseniško. Ta ženitev je očeta grofa Hermana II. tako razdražila, da je Friderika, katerega mu je cesar neki v roke spravil, zaprl najprej v Ostrovec, pozneje pa v celjski grad v stolp, ki se še zdaj imenuje Friderikov stolp, mu vzel vse njegove gradove in mu celo porušil grad Friedrichstein, ki si ga je Friderik sezidal v Kočevju. Pa vse to še ni ohladilo očetove jeze, dokler je še bila Veronika svobodna.
- Ko je Veronika zvedela, kaj se je Frideriku pripetilo, je zbežala k ubogim kmetom in se delj časa pri njih skrivala; pozneje pa so jo prijatelji spravili v grad Wurmberg. Tukaj pa jo je grof Herman zvohal, vjel in jo v Ostrovec zaprl.
- 1426 30. julija je celjski grof Herman III., sin Hermana II., pri Kamnu na Koroškem s konja padel in umrl.
- 1426 24. avgusta piše Friderik, bistriški prior, da je grof Friderik Celjski tamošnji cerkvi toliko gotovega denarja, kelihov, mašnih oblek in drugih daril naklonil, da so v samostanu tri celice in v cerkvi kor na novo sezidali. Na koru so postavili oltar in pri vsaki sv. maši, ki se bo pri tem oltarju brala,

EN GROS
KONFEKCIJA
→ LASTNA →
IZDELAVA
EN DETAIL

„ELITE“ D. Z O. Z.
Ljubljana, Prešernova ulica šte. 9
 Največja konfekcijska trgovina
 Mojstrsko krojena damska in moška oblačila

naj se spominjajo grofa Friderika in njegove žene. Nadalje je grof temu samostanu kupil še kmetijo v Vipavi, da bo pri imenovanem oltarju večna luč gorela.

- 1427 2. septembra je v Bobovcu bosanski kralj Štefan II. Tvrdko grofa Hermana II. imenoval za svojega dediča. Ko pa je 1443. Štefan II. umrl, so si bosanski velikaši drugega kralja izvolili in Celjani niso bili kos, da bi si Bosno pridobili.
- 1428 zadnje dni junija je 300 Ljubljančanov, katerim so se pridružili tudi kranjski in kamniški strelci, udarilo na posestva celjskih grofov, na tri milje daleč vse požgalo in 237 glav živine na Kranjsko odgnalo.
- 1428 so grofinjo Veroniko v Celje pripeljali in jo pred sodbo postavili. Njen tast Herman II. jo je dolžil, da mu je sina Friderika očarala in ga s tem toliko omotila, da jo je v zakon vzel. Zagovornik pa jo je napram tem obdolžitvam tako spretno zagovarjal, da so jo sodniki spoznali za nedolžno. Kljub tej razsodbi pošlje razkačeni tast svojo nedolžno snaho nazaj v Ostrovec in jo ukaže Joštu Soteškemu, naj jo tam v kopeli utopi. Ta ljuti ukaz je Soteški izpolnil 17. oktobra 1428. Truplo utopljene Veronike so pokopali v Braslovčah. Grof Friderik je pa pozneje dal njeno truplo izkopati, prepeljati ga v Jurklošter in ga v tamošnji cerkvi pokopati.
- 1431 je grof Friderik II., ki je po smrti svoje žene Veronike v Radovljici stanoval, potoval v Rim. Na tem potovanju ga je ferarski grof ujel in v ječo zaprl. Iz ječe ga je rešil njegov svak Henrik IV. Goriški.
- 1434 je cesar Sigismund svojega tasta grofa Hermana Celjskega pozval v Požun in ga hotel tam poknežiti. Zoper to povzdigo celjskih grofov pa se je menda že takrat upiral vojvoda Friderik in tako se je zgodilo, da je grof Herman, ne da bi bil čakal na to njemu namenjeno čast, 13. oktobra 1434. umrl v Požunu. Njegovo truplo počiva v pleterški cerkvi. Imel je tri sinove: Friderika II., Hermana III. in Ljudevita ter tri hčere.
- 1435 so Celjski udarili na Kranjsko, prišli blizu do Ljubljane in so tam okrog 300 goved Kranjcem vzeli. Hitro se je nato okrog

Ne zamudite obiskati tvrdko

A. ŠINKOVEC nasl. **K. SOSS**

Ljubljana, Mestni trg 19.

Vedno novosti za dame in gospode.

— Cene konkurenčne. —

3000 Kranjcev zbralo, ki so Celjske došli pri Savi, jih zmagali in jim goveda zopet odgnali.

1447 je papež Nikolaj V. Ivana, stranskega sina celjskega grofa Friderika II., pozakonil.

1448 so ptujski minoriti pismeno obljubili, da bodo vsako nedeljo na prižnici molili za celjske grofe, zlasti za Friderika II. in njegovega očeta Hermana II.

1450 v svetem letu je šel grof Friderik Celjski, akoravno že siv starec, v Rim po odpustke. Spremljalo je grofa 50 (ena celjska kronika pravi celo 500) konjenikov. Dolžijo grofa, da je po svoji vrnitvi nekemu na vprašanje, kaj mu je Rim pomagal, ko je zopet v svoje stare grešne navade zabredel, odgovoril: „Et calceator meus ad consuendas ocreas post visam Romam rediit“.*

1451 se imenuje Friderik v nekem pismu:

„Wir Fridrich von gottes gnaden graff zu Cilly, ortenburg und in dem Seger, Ban in Windischen Landen.

1454 9. junija je v saneškem gradu umrl Friderik II. Celjski, star nad 90 let. Pokopali so ga v celjsko minoritsko cerkev.

Bil je dvakrat oženjen, prvič z grofico Elizabeto Modruško, drugič pa z Veroniko Deseniško. Imel je dva zakonska sina: Ulrika in Friderika, ki je pa že v mladih letih, kakor pravijo, umrl v Zajckloštru, in stranskega sina Ivana.

Pripovedujejo, da si je grof Friderik II. sam sestavil tole nagrobnico:

„Haec mihi porta est ad inferos; quid illic reperiam, nescio. Scio, quae reliqui. Abundavi bonis omnibus, ex quibus nihil fero mecum, nisi quod bifi atque edi, quodque inexhausta voluptas exhaustit.“**

Grof Ulrik je našel za svojim ranjnim očetom velik zaklad v saneškem gradu. Ko so ta zaklad peljali v Celje, se je vzdignil silovit vihar, ki je poslopja odkrival in drevesa podiral.

(Konec prihodnjic.)

* * *

Oton Župančič: **Veronika Deseniška**, tragedija v 5 dejanjih, je izšla v založbi Zvezne tiskarne in knjigarne v Ljubljani v trojnih izdajah v okviru „Splošne knjižnice“: kot ljudska izdaja, nadalje kot finejša izdaja in slednjič kot luksuzna izdaja v omejenem numeriranem številu 200 izvodov z lastnoročnim podpisom avtorja.

* Tudi moj čevljar je bil v Rimu, pa se je vrnil k svojim šilom in kopitom.

** To so mi vrata na oni svet. Kaj bom našel tam, ne vem. Vem, kaj bom pustil tu. Imel sem vsega na prebitek; od tega ne ponesem seboj nič, razen kar sem popil in pojedel in kar je izčrpala neizčrpna strast. (NB. Oba latinska citata pripisuje Frideriku II. Aenej Silvij, ki mu je bil precej nenaklonjen.)

Gledališke iveri.

P. Veber, ki ga poznate po polovici „Paglavke“, je obelodanil „Misli prekupuha“ (Pensées d'un mercanti), kakor da jih je zbral zabogatel gledališki ravnatelj, ki se je z nakopičenim imetjem umaknil v nedostopno samoto. To kukavičje jajce se je torej tako izleglo kakor MÉRIMÉEJEVA „Guzla“ in „Théâtre de Clara Gazul“, kakor LOUYSOVE „Bilitine pesmi“, kakor ROSNYJEV roman „Xipéhus“, kakor neka slovenska pesnitev v „Lj. Zvonu“ l. 1917. To se pravi, Veber je za vse odgovoren. Tu je zgoščena filozofija, vzeta iz vsakdanjih podrobnih opazovanj. Nekaj drobtin:

Občinstvo je zver, ki jo dramatik izkuša brzdati; ena sama minuta nepazljivosti, pa je po krotilecu.

Smeh sem prodajal, prodajal solze, z istim igrokazom, jedva izpremenjenim.

Poklic dramskega umetnika postara moške, pomladí pa ženske.

Dolgočasnih iger se ni treba bati. Kadar se zbrani svet dolgočasi, méni, da misli, in to se mu laska.

V gledališču ni trajne mržnje niti zveste ljubezni.

Gledališče je kljubovalo pristojbinam, davkom, kinu, plesu. To mora imeti žilavo življenje!

Krepostna igravka je šiba božja, tudi če je grda.

Včasi pa poleti misel dosti više:

Ob vsaki izpolnjeni težnji človek nekoliko odmre.

Z nasmehom ujameš največ požrtvovalnosti.

Nič mi ni bolj zoprno nego skromen človek: to je vase zaprt ničemrnež.

Ako se odločno motiš, imaš naposled prav.

Imejte neprijateljev. Vaši prijatelji se bodo naveličali govoriti o vas, sovražniki pa se ne bodo nikoli.

Pravijo mi: „Prijatelj, čudni ste, vedno mlajši postajate!“ Na ta način spoznavam, da se staram. A. D.

V. BEŠTER ATELJE „HELIOS“

Oglejte si slike, izdelane v najmodernejšem slogu!

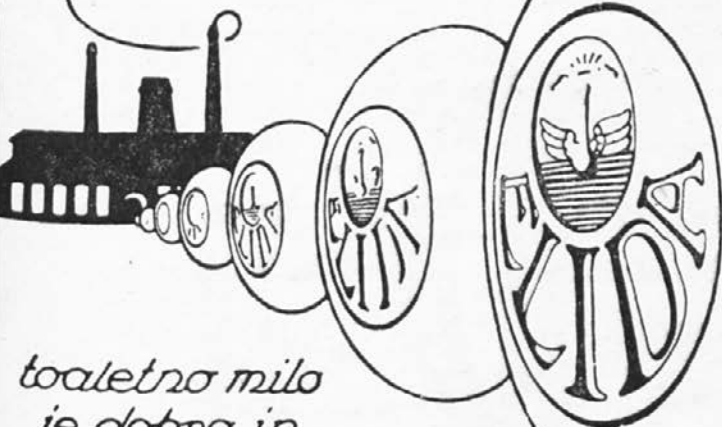
Aleksandrova cesta 5. Telefon interurb. 524.

Vsakovrstne informacije
dobavlja informacni zavod
Drago Beseljak v Ljubljani
Židovska ulica šte. 5.

Lida -

*toaletno milo
je dobro in
vedno enako
dobro*

PRIPOROČAMO VSEM KODBINAM
KOLINSKO CIKORIJO
IZVRSTEN PRIDATEK ZA KAVO

HOTEL „LLOYD“, LJUBLJANA
SV. PETRA CESTA

Prenočišča z zračnimi sobami — Izvrstna kuhinja z mrzlimi in
gorkimi jedili — Poleti krasen senčnat vrt — Točna postrežba
Sprejemajo se tudi učenke v kuhinjo

MARIJA TAUSES, lastnica hotela „Lloyd“

DOBROVOLJAČKA BANKA, D. D.
v ZAGREBU
PODRUŽNICA LJUBLJANA

DUNAJSKA CESTA ŠT. 31

TELEFON INTER. ŠT. 5 IN 720

IZVRŠUJE VSE BANČNE POSLE NAJKULANTNEJE

Nosite **P**alma

kaučuk
pete!

Boljše in cenejše
so kot usnje.

kaučuk
potplate!

Elastična hoja,
varstvo proti vlaži.

